

cesu bitno razumjeti što znači riječ *katolički*. Prema njegovu mišljenju valja se držati onog što je tvrdio Ignacije Antiohijski: da je katoličko ono gdje je Krist.

Ekumenizam mora biti dijalog, i to stvarni dijalog ljudi koji imaju svoje stajalište, ali su spremni poslušati druge, ističe autor. Odlična polazna točka za dijalog upravo su Lutherovi stavovi o milosrđu i Gospodnjoj večeri.

Na kraju valja istaknuti kako je knjiga iznimno čitka. Kardinal Kasper uistinu ima izvrstan stil pisanja. Jasno izražava svoje mišljenje i potkrepljuje ga argumentima. Ako bolje želite shvatiti ekumenizam, ova knjiga će vam u tome svakako pomoći.

Matija Rusan

Ivica Raguž, *Epimeteje*. Đakovo: Panni, 2016, 143 str.

Prometej se usudio usprotiviti bogovima te ljudima donijeti vatru dajući im tako neovisnost, samostalnost u djelovanju i mišljenju. *Prometheus* dolazi od starogrčkog $\pi\rho + \mu\alpha\nu\theta\alpha\nu\omega$ što znači: ispred misliti, unaprijed učiti. Autor je ovim djelom htio napraviti nešto suprotno, učiti gledajući na prošlo, *epimetheus*. Epimetej, Prometejev brat, koji nad učinjenim razmišlja. Vlč. Raguž u ovom djelu predstavlja 32 epimeteje, koje su izlazile u časopisu *Svjetla riječi* od 2013. do 2016. te su u ovom djelu sabrane. Autor naglašava kako smo i u životu i u Crkvi često previše Prometeji, a premalo Epimeteji »previše revolucionari a premalo primatelji«. Kao prvu epimeteju u uvodnoj riječi razmišlja o egzistencijalizmu dogmi, jer dogma čuva da vjera ostane vjera. »Dogma stavlja pred čovjeka božansko preobilje Isusa Krista koje nadilazi svaku pojedinačnu egzistenciju te upravo na taj obvezujući način goni da izide iz sebe, da bude onkraj sebe u odnosu prema Bogu [...]

Dogma zapravo izvire iz ljubavi, jer ljubav zahtijeva dogmu.« Jer je drugi „dogma“ za mene: on je nesvediv i veći od moje egzistencije. Drugi traži moj napor izlaska iz sebe. Koliko se više to može odnositi na Boga koji je Ljubav.

Epimeteje obuhvaćaju najrazličitije teme, počevši od *O Humanosti, o muškarcu i ženi*, gdje povezuje humanost i milosrđe, koje se najkonkretnije ostvaruje u odnosu muškarca i žene. U epimeteji *Zašto sam ja Katolik?* odgovara na pitanje što to znači biti „sveobuhvatan“ kao što je to Crkva katolička. *Parezija* govori o vrijednosti govorenja istine „šta košta da košta“. U epimeteji *Džentlmen* karakterizira se kakav je to muškarac džentlmen. Epimeteja *Mačak Sivko* raspravlja o kućnim ljubimcima te kako se razlikuju od životinja kojima je dopušteno biti ono što zaista jesu. Epimeteja *Protiv snobizma i kružoka* nadahnjuje ne traganje pripadanja jednomu ili svim kružocima, nego Istini. U poglavlju *Jedno drugom 'protuotrov'* autor govori o komplementarnosti muškarca i žene.

Epimeteja *O milosrđu* ističe da je Božje milosrđe pravi i najsnažniji poziv na pokoru i obraćenje nas samih. Epimeteja *O prijateljskom razgovoru* ističe važnost prijateljstva kao suradosti, a ne samo supatnje. U *O kockanju* uspoređuje kockanje i rad koji muškarca čini pravim muškarcem. Epimeteja *O autoritetu* govori o lošem autoritetu koji pod vidom prisnosti vrši samovolju, umjesto „zastupstva“. U *Flâneur* tuguje za starijim šetačima, kakav je autorov otac bio, koje je zamijenio menadžer današnjeg doba. *Mudrost i grubost* oslikava lik Klare, autorove majke, govoreći o vrlinama Božje mudrosti i grubosti žive istine. *Marijanska duša* Pokazuje Mariju kao uzor kontemplacije i ljubavi koja rada pravom čistoćom i djevičanstvom. U epimeteji *O jednostavnosti* govori autor kao o vrlini koja dokida sebeljublje u predanju. *Vjera kao 'egzodus'* — Bog je

vjeran Bog, blizak svojem narodu, zato i zahtjevan i ljutit kad ga narod koji je stupio u brak s Njim odbacuje. U *Credo quia absurdum est* ističe kako je utjelovljeni Bog nezgodan, nezgrapan, preblizak — apsurdan i zato treba vjera. **Šabat** predstavlja dan Gospodnji kao dan obrezanja vremena, dan sinovstva, dan društvene jednakosti i zajedništva. Autor u epimeteji *O spavanju* pita koja je vrijednost spavanja u današnjem društvu, te nedostatak sna povezuje s nedostatkom slobode. U *O nogometu* vidljivo je autorovo oduševljenje sportom, a osobito nogometom. Epimeteja *Religija bezobrazluka* opisuje židovstvo kao religiju koja pristupa tradiciji i Bogu s nekakvim nepoštivajućim poštovanjem, određenim bezobrazlukom kojeg kršćani mogu učiti. *Apologija mržnje* poziva na biblijsku mržnju, koja ne može podnijeti kompromis sa zlom. *Rezonantnost i bol u ledima* ističe kulturu rezonantnosti nasuprot kulture ubrzanosti. U epimeteji *Papa Franjo i ignacijanska duhovnost* gleda papu kao isusovca te u tom kontekstu uspoređuje dvije duhovnosti koje se nalaze često u suprotnim krajevima — augustinsku i ignacijevsku. *O dvjema vrstama lažnih vjernika* — predstavlja misli o prereligioznim vjernicima misliocima, te o onima koji nikad ne govore o Kristu. *Kraj sveučilišta?* pita ako je moderno biti profesor zbog moći i položaja u društvu, te ako se kao u bolonjskoj reformi naglasak miče s dubine znanja u skupljanje bodova, nije li to kraj sveučilišta. Autor u poglavlju *Ili trijumfator ili luzer* stavlja u kontrast logiku kandidiranja „u ovom svijetu“ nasuprot dodijele službama u Crkvi. *Heiddegerov i kršćanski antihumanizam* reflektira Heiddegerov stav da u stavljanju čovjeka u središte čovjek je kroz vjekove zaboravio na Bitak. U epimeteji *O bezazlenoj i strašnoj djeci* komentira knjigu njemačkog filozofa Sloterdijka *Strašna djeca novovjekovlja*. Poglavlje

Imam li vremena? komentira otuđenje čovjeka kroz pet točaka koje ima dva uzroka: kapitalističko natjecanje i obećanje vječnosti. U poglavlju *O ugledu i luksuzu* istaknuto je sebeljublje u težnji za uglednim i luksuznim stvarima, te je nasuprot tomu stavljeno mrtvljenje ega, uživanje lijepog bez posjedovanja, kontemplacija, liturgija, u služenju Bogu i ljudima. U posljednjem poglavlju *Oči u oči* autor stavlja pred čitatelja poziv Boga koji ne želi bit gledan kao na televiziji, nego želi susret oči u oči s vjernikom u „duhu i istini“.

Autor pristupa tim temama razumljivim rječnikom iskreno i osobno, donoseći crtice iz vlastitog života, te je knjiga poticaj na duboko razmišljanje, razmatranje i susret s Bogom Isusom Kristom.

Ivan Sigmund